

ශ්‍රී ලංකාවේ පාෂාණමය බුද්ධ ප්‍රතිමා පිළිබඳ භූ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඒ.කේ. රංගිකා මධුමාලි²⁹

ශ්‍රී ලංකාව වූ කලී විශිෂ්ට ප්‍රතිමා කලා සම්ප්‍රදායකින් කිහිපයකට ම උරුමකම් කියන රටක් බව, සාහිත්‍යගත මූලාශ්‍රමය තොරතුරු වලින් මෙන්ම පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ද මැනවින් සනාථ වේ. මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ, ශ්‍රී ලංකාවේ නිර්මිත පාෂාණමය බුද්ධ ප්‍රතිමා පිළිබඳ පාරිසරික පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීමයි. ඒ අනුව මෙහි දී ශ්‍රී ලංකාවේ නිර්මිත බුද්ධ ප්‍රතිමාවන්හි පාෂාණවල ස්වාභාවය හා එහි තාක්ෂණය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරනු ලැබී ය. මෙහි දී බුද්ධ ප්‍රතිමා කලාවන්හි විවිධත්වය මෙන් ම ප්‍රතිමාකරණය සඳහා පාෂාණ උපයෝජනය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කරනු ලැබේ. පාෂාණ පිළිබඳ කතා කිරීමේ දී බොහෝ දෙනා සිතන්නේ ඒවා කිසිදා වෙනස් නොවන සුළු සදාතනික තත්ත්වයෙන් පවතින්නේ යැයි කියා ය. නමුත් ඒවා නිර්මාණය වී තිබෙන්නේ ස්වභාවික සංකීර්ණ ක්‍රියාවලීන් හේතුවෙන් නිසා සිදු වෙන යම් යම් ක්‍රියාදාමයන් නිසා පාෂාණ භායනය වීම දක්නට ලැබේ. ඇතැම් පාෂාණ නිර්මාණය වන්නේ ද භායනයන් මඟින් එක් වූ අංශු තැන්පත් වීමෙනි. කෙසේ වෙතත් මෙම පාෂාණමය අමුද්‍රව්‍ය උපයෝගී කරගෙන විවිධාකාරයේ නිර්මාණයන් කිරීම ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයාගේ කාලයේ සිටම සිදු වේ. නිර්මාණකරණය සඳහා පාෂාණ තෝරා ගැනීම සඳහා ඒවායේ ඇති භෞතික ගුණ ඒවා කෙරෙහි මැනවින් උපකාරී වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාව තුළ පාෂාණ වලින් නිර්මිත බුද්ධ ප්‍රතිමා බොහෝමයකි. නයිස්, ග්‍රැනයිට්, හුණුගල්, ක්‍රිස්ටලයින් ලයිම්ස්ටෝන්, පළිගු ආදී පාෂාණ මෙම නිර්මාණකරණයට භාවිත කර ඇත. එයට හේතුවක් ලෙස එම පාෂාණ වල ව්‍යාප්තිය හා එය නිර්මාණයේ නිර්මාණාත්මක ස්වභාවයට ඉටුකරන ලද ආධාරණත්වය හේතු වේ. මුහුණේ ඉරියව්, මුද්‍රාවන් නියමාකාරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමට අතිත ගල් වඩුවාට මෙම පාෂාණවල ගුණ මැනවින් උපකාරී වී ඇත. විවිධ ප්‍රමාණයන්ගේ බුද්ධ ප්‍රතිමාවන්ට සරිලන ආකාරයේ පාෂාණ තෝරාගැනීමට අතිත මනවයාගේ සහජ හැකියාව හා අද්දකීම බෙහෙවින් උපකාරී විය. ඔවුන්ට පාෂාණ පිළිබඳ ව විද්‍යාත්මක දැනුමක් නොපැවතුන. ද ස්වකීය නිර්මාණයට අවශ්‍ය ආකාරයෙන් සකසුරුවම් කර ගැනීමට ඔවුන්ගේ අද්දකීම බෙහෙවින් උපකාරී වී ඇත. එය සනාථ කිරීමට කේවල අධ්‍යයනයක් මඟින් පාදක කරගත් පර්යේෂණමය දත්ත යුගානු පිළිවෙල උපයෝගී කර ගනිමින්, විශ්ලේෂණ කර පැහැදිලි කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ. මෙලෙස නිර්මාණය වූ බුද්ධ ප්‍රතිමාවන් ආරක්ෂා කිරීම වර්තමාන අපගේ යුතුකමකි. එහි දී අනාගය සඳහා මෙම නිර්මාණ විධිමත් ව ආරක්ෂා කිරීමට කටයුතු කිරීම වැදගත් වේ. විද්‍යාත්මක දැනුම වර්ධනයත් නව තාක්ෂණික දැනුම වර්ධනය වූ හෙයින් මේ කෙරෙහි විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටියකින් අධ්‍යයනය කිරීම අතිශය වැදගත් වේ.

ප්‍රමුඛ පද: පාෂාණ, බුද්ධ ප්‍රතිමා, තාක්ෂණය

²⁹ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, rangikathilakarathn8@gmail.com.